

Gospodarska pričakovanja in turistična gibanja v obdobju povišane inflacije

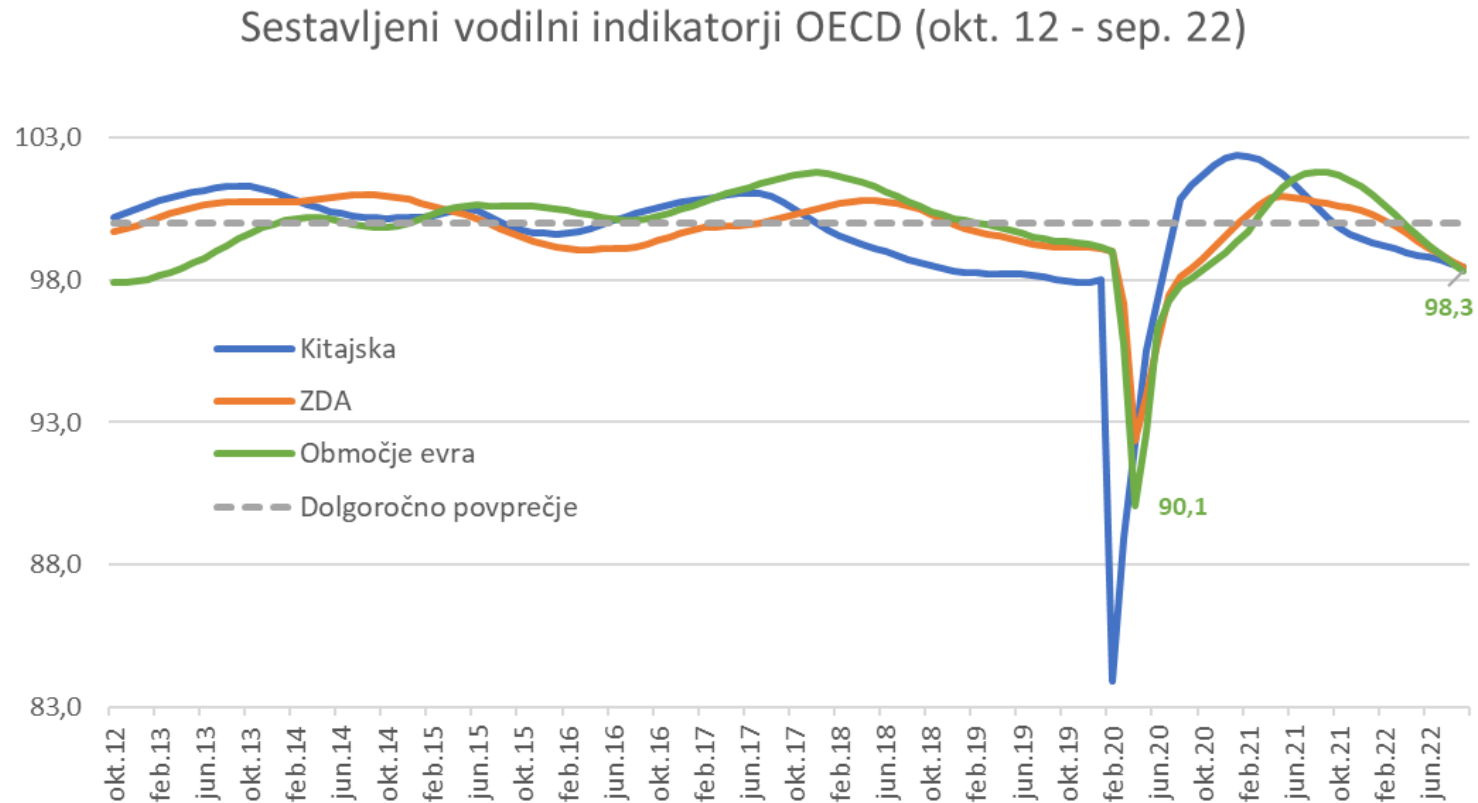
Bojan Ivanc, CFA, CAIA
glavni ekonomist pri Analitiki GZS

Dnevi slovenskega turizma 2022
Thermana Laško, 15. 11. 2022

Dnevni red

- Splošno gospodarsko okolje
- Makroekonomske napovedi Analitike GZS
- Tveganja
- Energenti in surovine
- Turistična gibanja

Zunanje okolje: signali recesije ali samo upočasnjene rasti?

Vir: OECD

Nižja svetovna rast in še vedno povečana inflacija najbolj verjetni realnosti v 2023

BDP, realna sprememba	2022 oc.	2023 nap.
Svet	3,0%	2,2%
Območje evra	3,1%	0,3%

Povprečna inflacija	2022 oc.	2023 nap.
G20	8,2%	6,6%
Območje evra	8,1%	6,2%

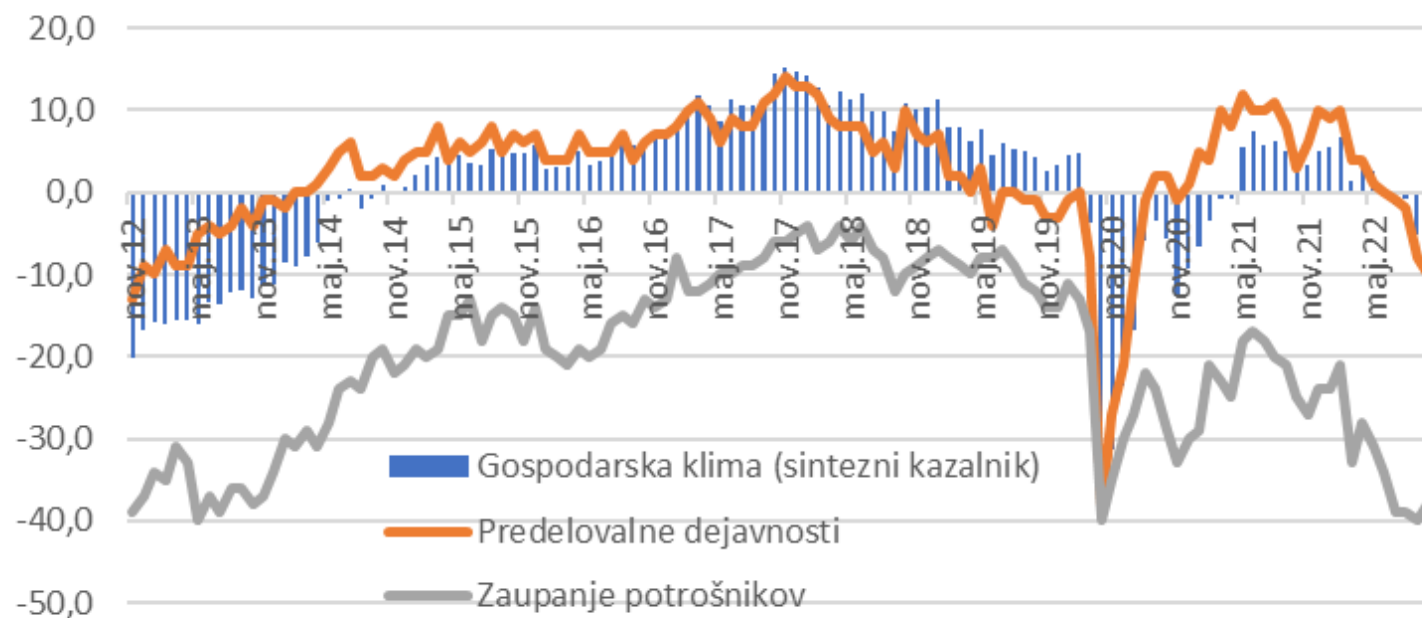
Vir: OECD Economic Outlook, oktober 2022

Svetovni trendi: inflacija univerzalen pojav

- Vojna (konvencionalna in ekonomska) razvitega sveta proti Rusiji niža svetovno gospodarsko rast (surovine iščejo poti do novih kupcev, kar draži končno ceno)
- Visoka inflacija, ki je nad pričakovano (prenos cen v druge proizvode in storitve) je odvisna od:
  - Strukture košarice (Švica vs. Bolgarija)
  - Valute (Turčija vs. območje evra)
  - Fiskalnih ukrepov (kapice, nižje dajatve, znižan DDV)
  - Cen energentov: nafte, premoga, plina, električne energije
- Dohodki prebivalstva pretežno zaostajajo za rastjo cen
- Fiskalni ukrepi (energetski in drugi draginjski paketi pomenijo prociklično fiskalno politiko) poskušajo ohranjati realno potrošnjo in tudi inflacijo
- Zaostrovanje monetarne politike s strani glavnine najpomembnejših centralnih bank; s tem se manevrski prostor za novo zadolževanje počasi znižuje

Kazalniki razpoloženja upadli tudi v Sloveniji

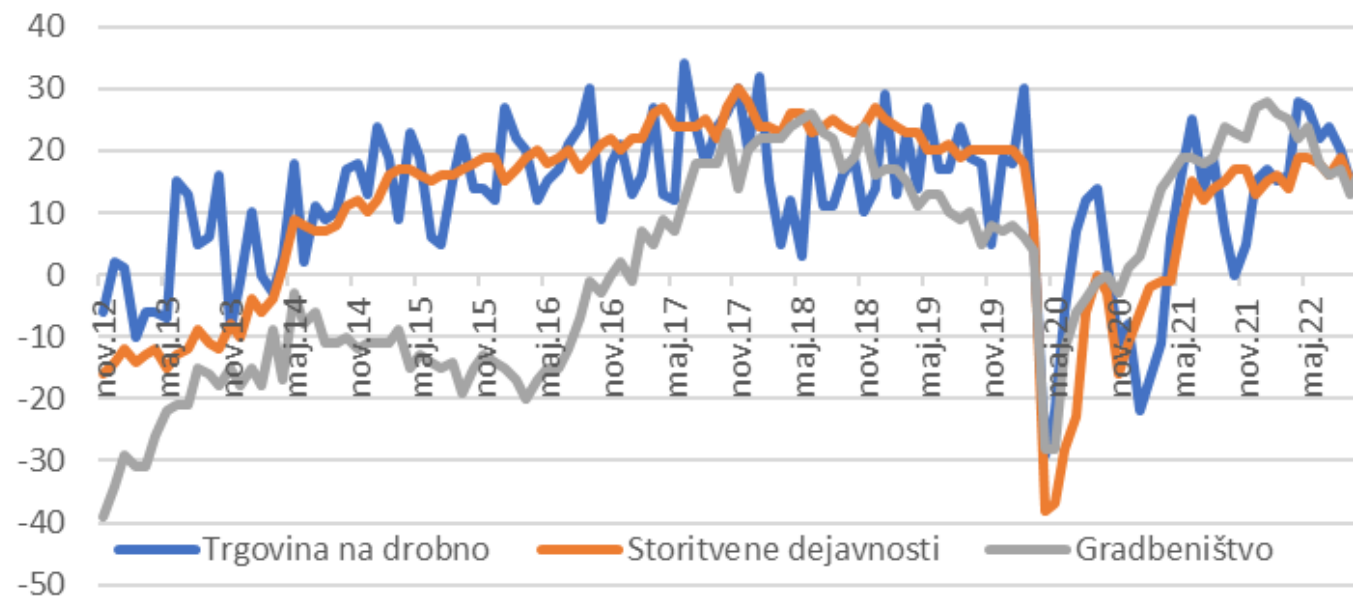
Gospodarska klima, zaupanje v predelovalnih dejavnosti in potrošnikov

Vir: Statistični urad RS

Vendar nekateri ostajajo na visoki ravni, kar ustvarja zmedo

Zaupanje v storitvah, trgovini na drobno in gradbeništvu

Vir: Statistični urad RS

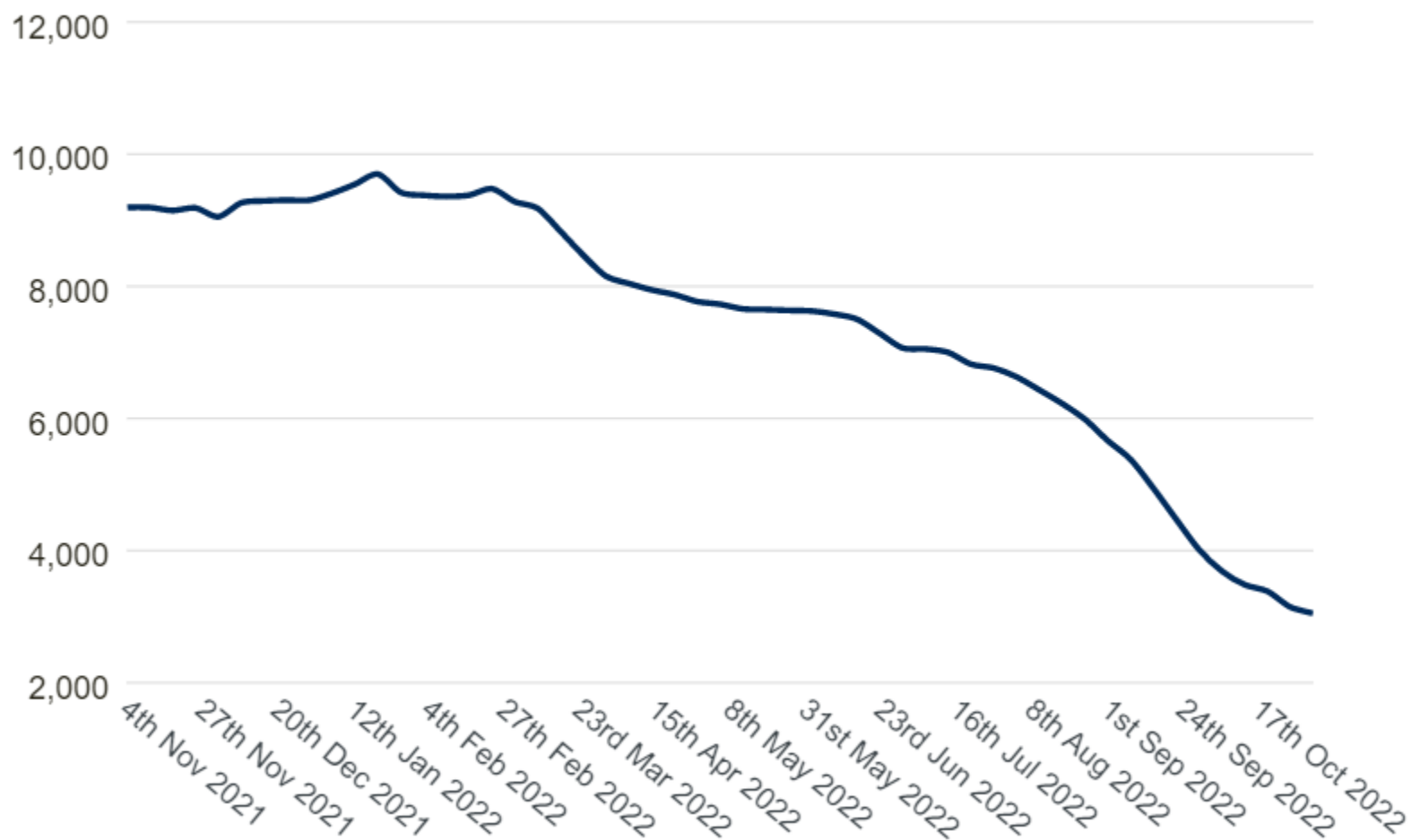
Ključne predpostavke pri jesenski napovedi 2023-2025

- **povišane cene energentov** (električne energije in zemeljskega plina), vendar umiritev ekscesno visokih nivojev iz 3. četrtertletja 2022; cena nafte brent med 90 in 100 USD/sodček
- **fiskalna politika** na ravni Slovenije in EU-27 ostaja ekspanzivna; Zdoh-2, energetske vavčerji, uskladitve rednih in izrednih socialnih prejemkov, shema za podporo podjetjem; ukrepi za omilitev posledic druginje pri 440 mio EUR v 2022
- **monetarna politika ECB** bo manj spodbujevalna (zmanjševanje odkupov državnih obveznic, dvig osrednje obrestne mere ECB), vendar v osnovnem scenariju to na fiskalno politiko ne bo imelo velikega vpliva v 2023, kljub vplivu na dvig obrestnih mer
- **zamude v dobavnih verigah in cene kontejnerskih prevozov po morju** se bodo zmanjševale še naprej

Cene ladijskih prevozov upadajo

Drewry World Container Index - 03 November 22 (US\$/40ft)

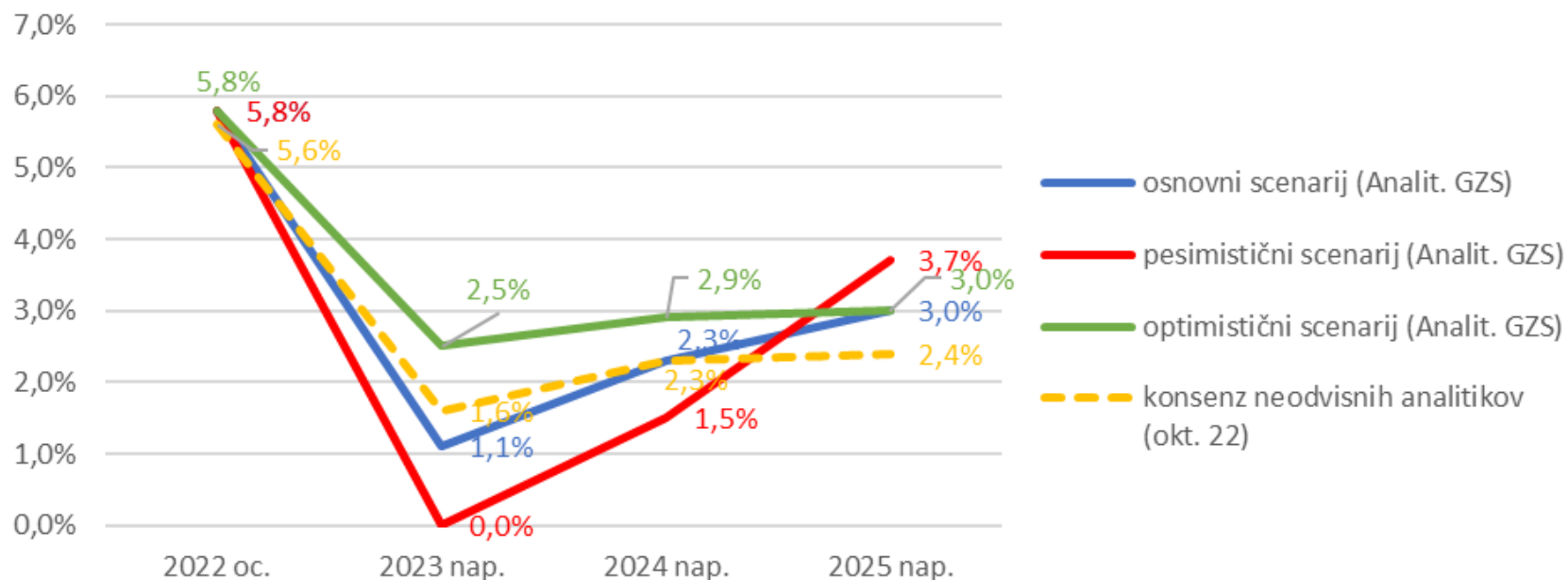

Medtem ko se mednarodna trgovina z blagom po morju nekoliko krči

Napoved Analitike GZS: dve leti upočasnjene realne rasti zaradi dviga cen

Ocena in napovedi gibanja BDP (2022-2025)

Viri: Analitika GZS, Consensus Economics, oktober 2022

Izvozna gibanja manj obetavna, vendar rast investicij

BDP in podkomponente	Delež v					2023- 2025, povp.
	BDP (2021)	2022 oc.	2023 nap.	2024 nap.	2025 nap.	
Potrošnja gospodinjstev, realno	50%	7,0%	1,5%	2,0%	3,0%	2,2%
Potrošnja države, realno	21%	1,5%	1,5%	1,0%	1,5%	1,3%
Bruto investicije v osnovna sredstva, realno	20%	7,0%	4,0%	1,5%	1,0%	2,2%
Izvoz blaga in storitev, realno	84%	5,0%	2,5%	3,5%	4,2%	3,4%
Minus: uvoz blaga in storitev, realno	77%	6,5%	3,5%	3,0%	3,2%	3,2%
prispevek zalog k spremembi BDP (v o. t.)		1,4	-0,1	0,2	0,0	0,0
Bruto domači proizvod, realno	100%	5,8%	1,1%	2,3%	3,0%	2,1%
Bruto domači proizvod, nomin.		11,7%	6,7%	5,1%	5,0%	5,6%
BDP, v mrd EUR, nomin.		58,3	62,2	65,4	68,7	
BDP na prebivalca, v EUR		27.610	29.371	30.808	32.284	

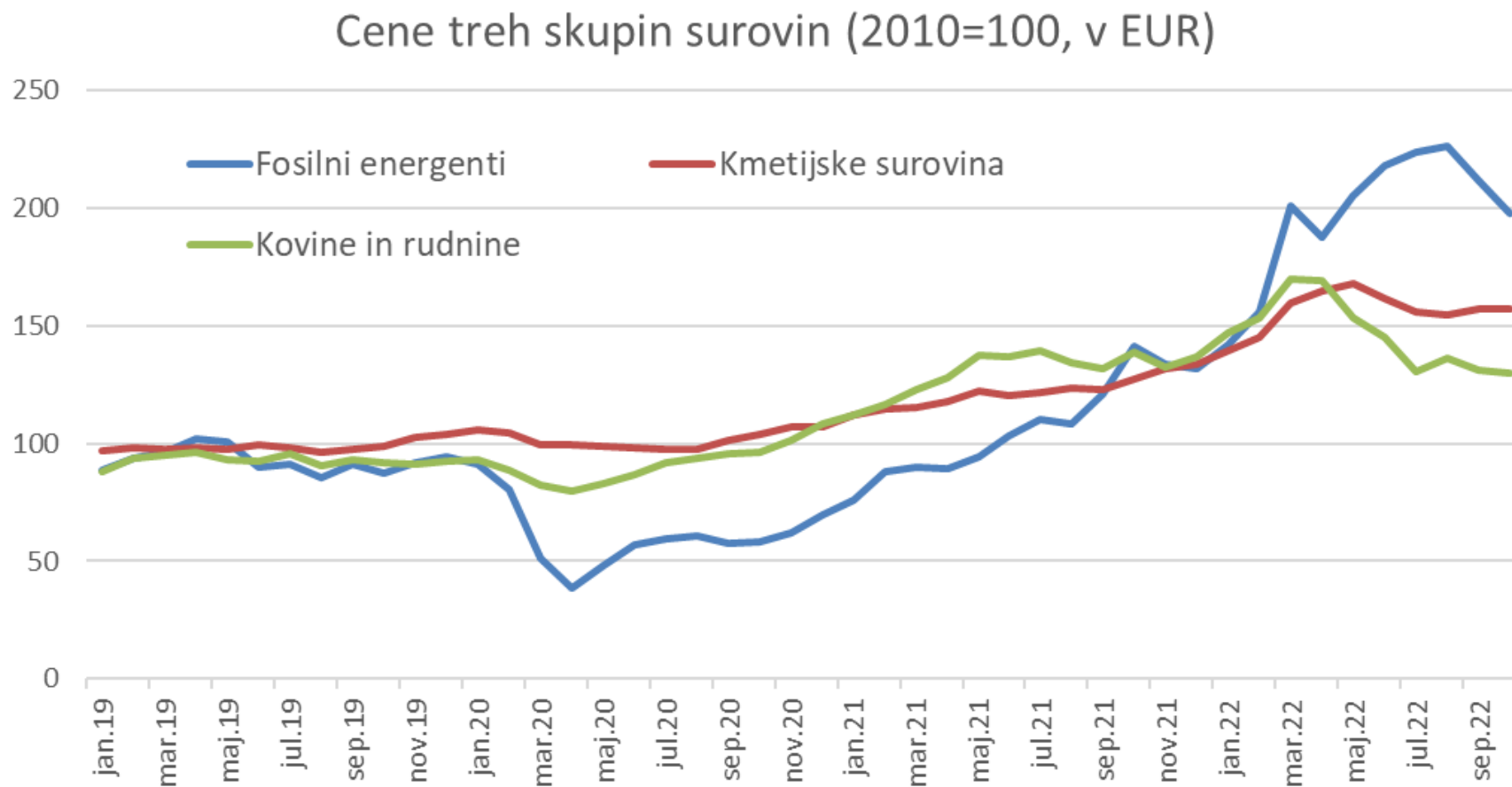
Na trgu dela ne pričakujemo pretresov

Trg dela in inflacija	2022 oc.	2023 nap.	2024 nap.	2025 nap.	2023- 2025, povp.
Zaposlenost (delovno aktivni po regist. virih)	2,1%	-0,5%	0,0%	0,8%	0,1%
Povprečna bruto plača (nomin.)	2,2%	6,5%	4,2%	3,2%	4,6%
Inflacija (povprečje leta)	8,9%	5,8%	2,6%	2,0%	3,5%
Realna sprem. povp. bruto plače	-6,7%	0,7%	1,6%	1,2%	1,2%

Tveganja, ki niso del osrednje napovedi v naslednjih treh letih

Tveganja v naslednjih 36 mesecih	Verjetnost nastanka	Moč učinka (1-10); 10 velika moč)	Dolžina vpliva (v mesecih)
Hibridna in ekonomska vojna med Rusijo in Zahodom (sabotaže na energetske/digitalni infrastrukturi; neoptimalno delovanje trgov surovin in energentov)	30%	7	12
Geopolitična tveganja na bližnjem Vzhodu (Iran-Irak-Savdska Arabija; naftni šok) in Južnokitajskem morju (prekinitev dobav iz Azije)	25%	9	36
Pandemija covid-19 v svetu (zamude pri dobavah, nihanje v potrošnji)	20%	5	8

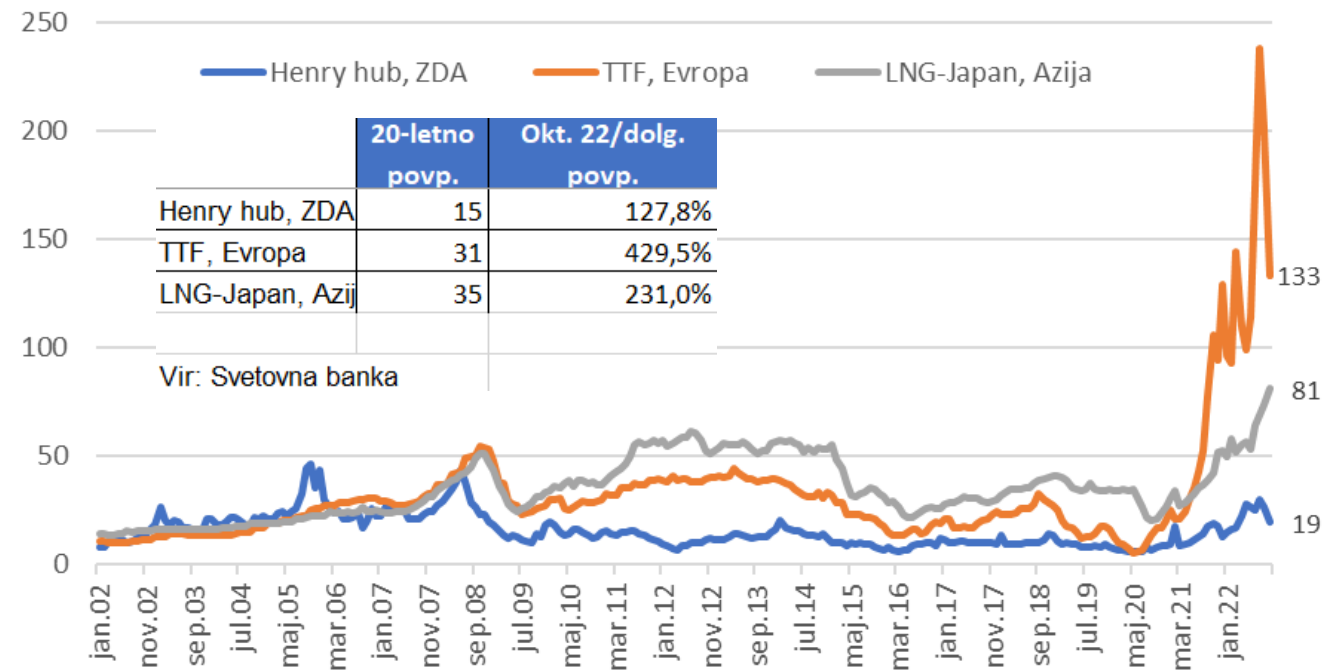
Cene ključnih surovin na mednarodnih trgih

Vir: Svetovna banka

Ključna izziva: cene in dobavljivost zemeljskega plina v 2022-2024...

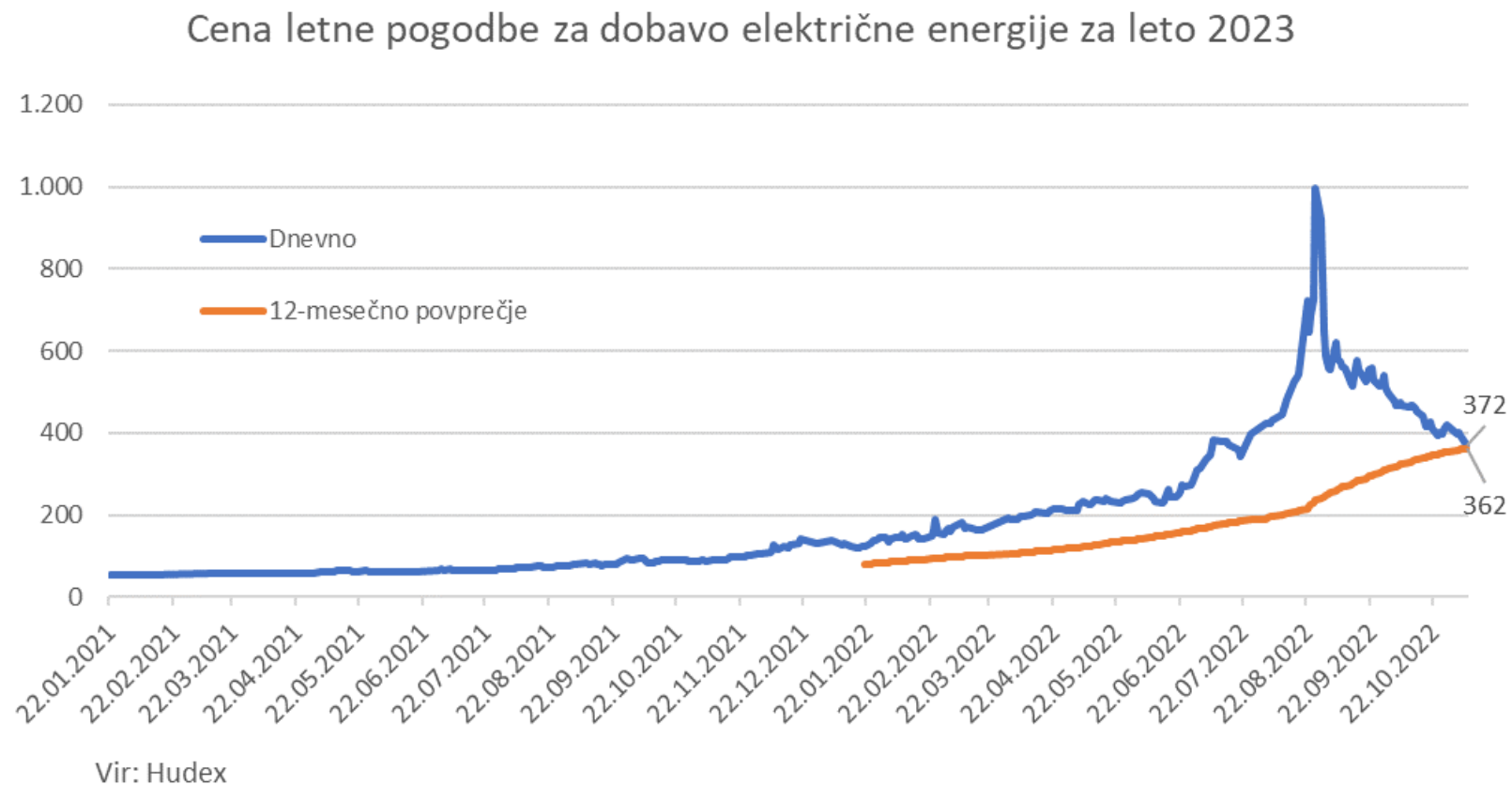
Cene zemeljskega plina, spot mesečno povprečje, v USD/MWh

Vir: Svetovna banka

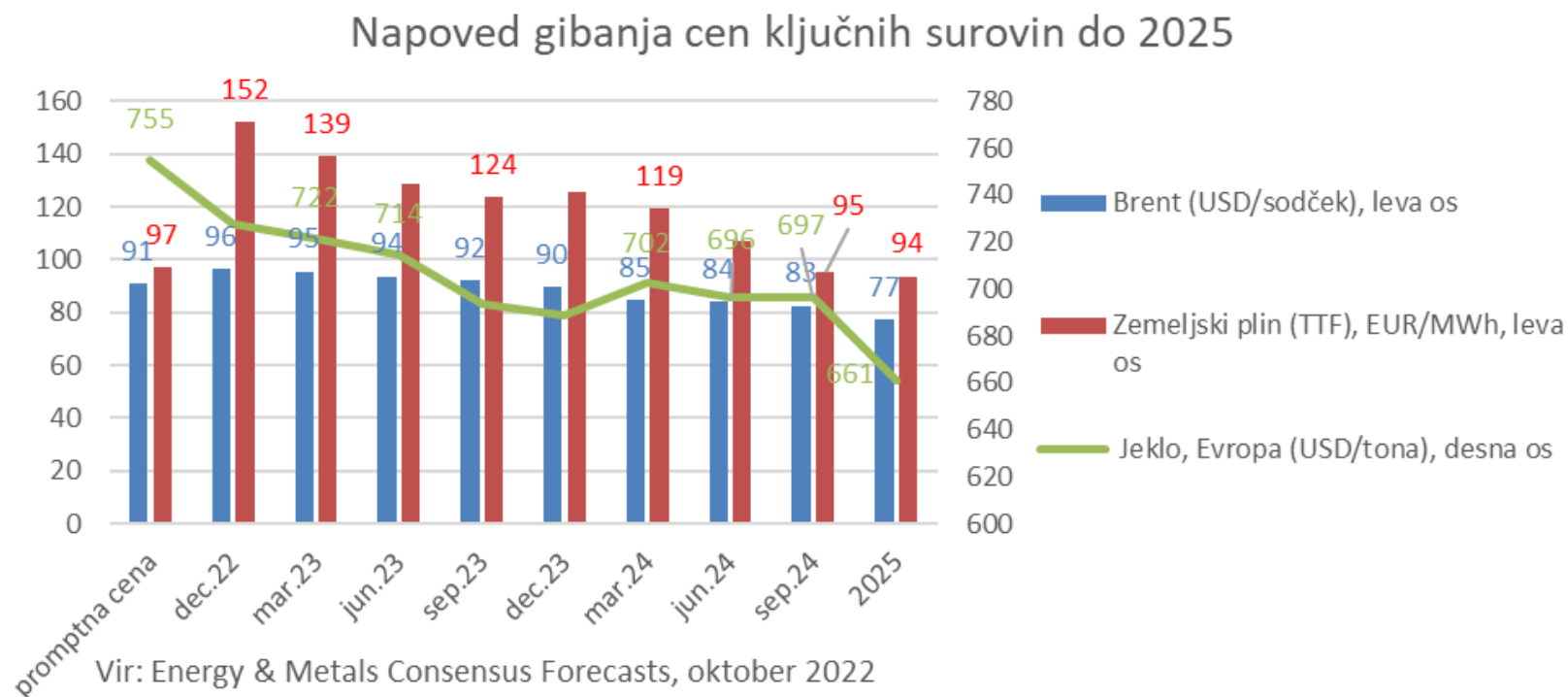
...in cene električne energije...

...ki so v naši regiji (Hudex) še vedno precej višje kot v primerljivih gospodarstvih

Električna energija (EUR/MWh)	Cena za EE v pasu za leto 2023, v EUR/MWh	vs. Slovenia
Slovenija (Hudex)	372	100,0%
Italija	280	75,3%
Poljska	203	54,6%
Nemčija	345	92,7%
ZDA	80	21,5%
Turčija	195	52,4%
Indija	125	33,6%
Kitajska	80	21,5%
Vir: EEX, IEA, HUDEX, 7. 11. 2022		

Napovedi gibanja cen so pretežno ugodne (zmerno zniževanje)

Izboljšanje razmer na trgu zem. plina in električne energije začasen ali trajen fenomen?

- Kljub napolnjenosti skladišč (95% konec okt. 22), ki so pretežno posledica 1) nižje porabe v industriji in energetiki, 2) večje dobave LNG in 3) visokih temperatur (manjša poraba v gospodinjstvih), te zagotavljajo 2-mesečno povprečno porabo
- Povpraševanje po LNG iz Kitajske je bilo izrazito nizko zaradi zaježitvenih ukrepov
- Države članice pretežno niso uveljavile veleprodajne kapice na promptne cene električne energije, kar je vplivajo tudi na znižanje porabe in s tem cen; cene četrletnih/letnih produktov še visoke

Pozitivne okoliščine Slovenije

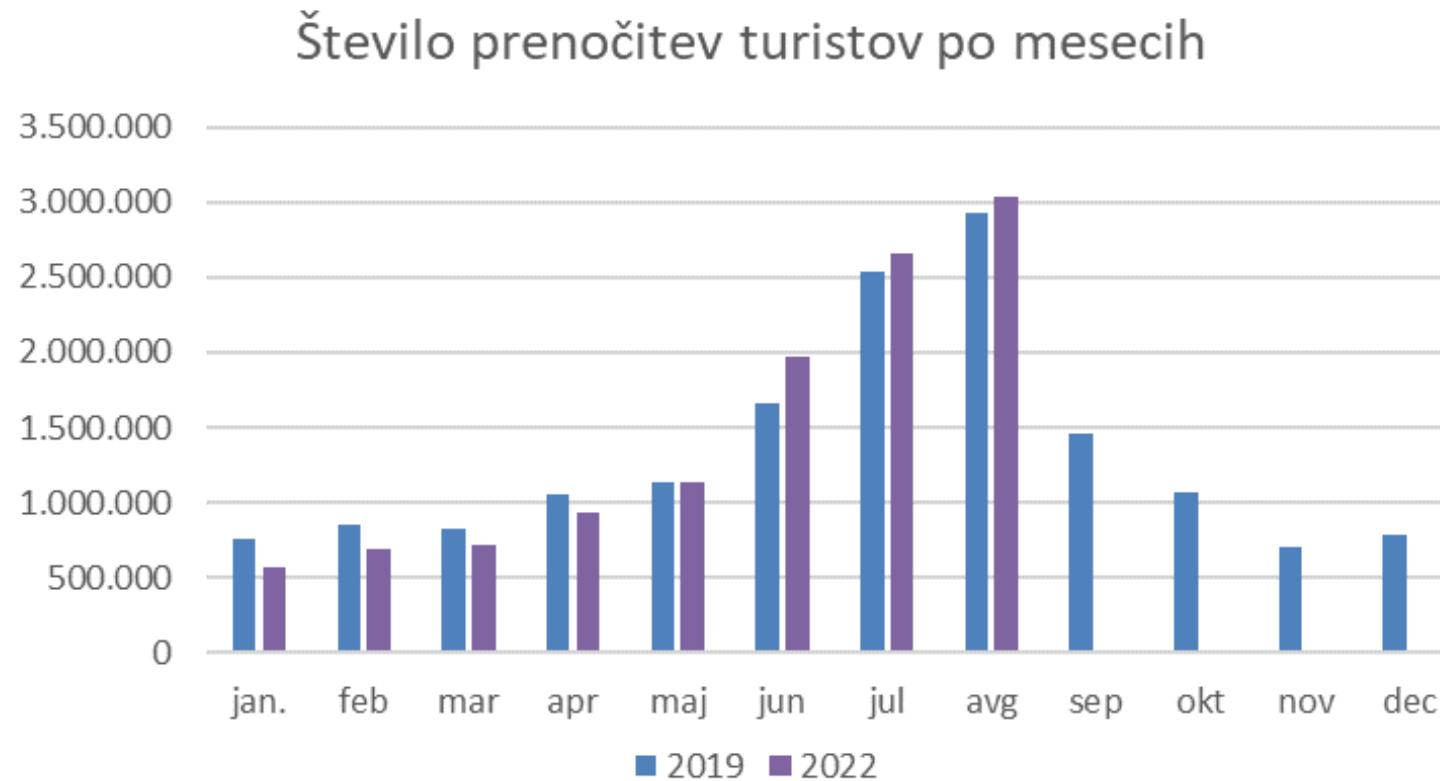
- Ugodne okoliščine nizke zadolženosti: nizka zadolženost gospodinjstev (30 % BDP), zasebnega sektorja (40 % BDP), povprečna države (70 % BDP)
- Sorazmerno dolga povprečna ročnost državnega dolga (10 let) in visoka likvidnosti (1/6 BDP) zmanjšujeta spremenljivost obrestnih odhodkov na tržne obrestne mere
- Pričakovanja o fiskalnih ukrepih (omejevanje cen, kompenzacije ipd.) najmanj v 2023
- Z dvigom obrestnih mer se sooča tako Nemčija (netvegana obveznica) kot druge države (rast kreditnih pribitkov)
- 10-letna slovenska obveznica: 3,4% obrestna mera (nemška: 2,1% in italijanska: 4,2%)

Turistična gibanja v obdobju visoke inflacije

- Turistična potrošnja:
  - realna sprememba razpoložljivega dohodka domačega in tujega prebivalstva
    - delovna mesta
    - realne plače oz. socialni transferji
  - naklonjenost h konzumaciji turističnih storitev (odvisno od razpoloženja)
- Cene hrane, energentov in transporta so porasle bolj kot druge cene (višja rast cen turističnih storitev)

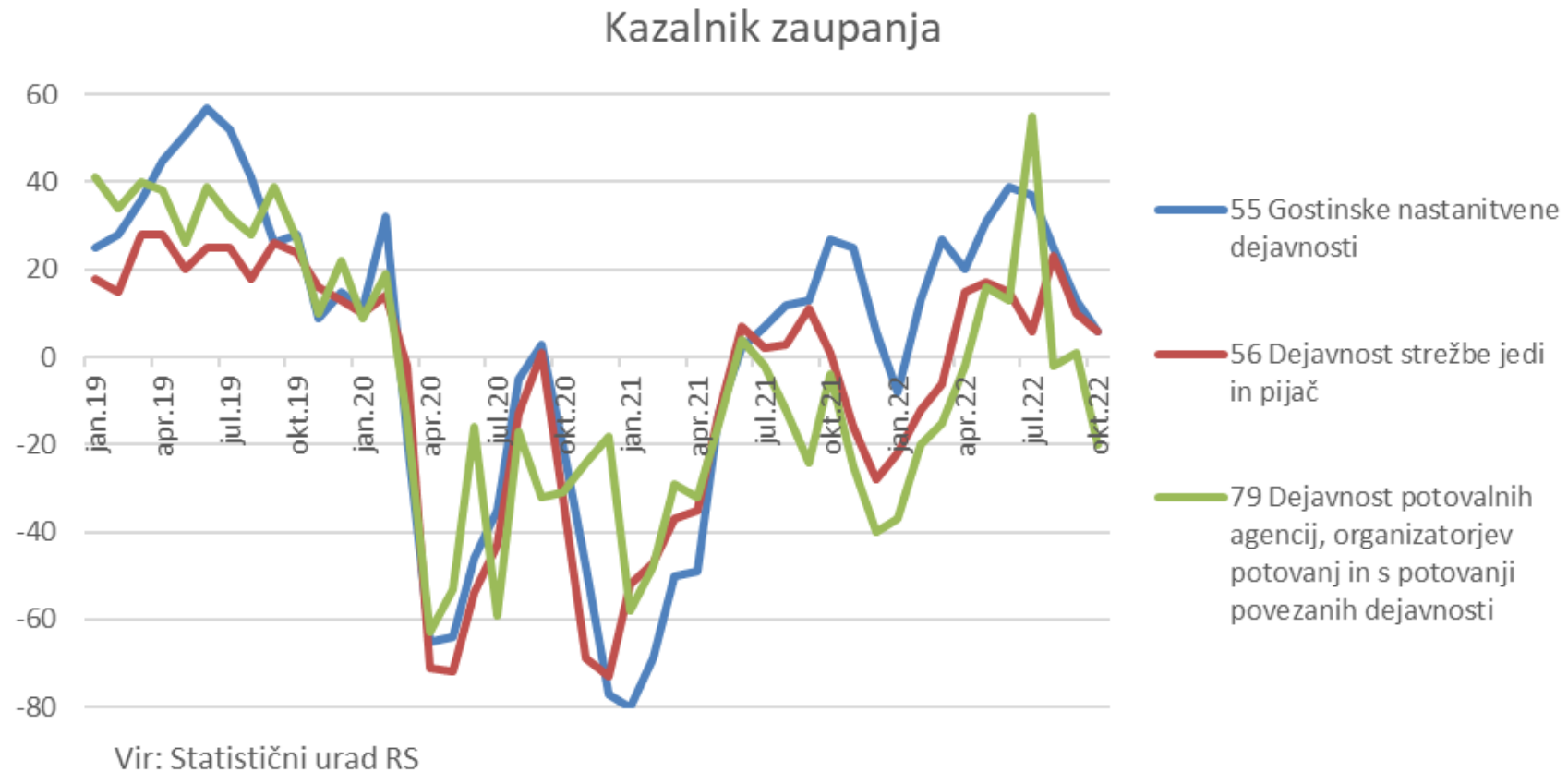
	Sprememba cen v zadnjih 12-ih mesecih	Sprememba cen v zadnjih 24-ih mesecih
SKUPAJ	7,9%	13,2%
Počitniški paketi	5,0%	1,5%
Gostinske storitve	8,3%	17,0%
Nastanitvene storitve	7,9%	11,2%
<i>Vir: Statistični urad RS</i>		

Število prenočitev v osmih mesecih enako kot leta 2019

Vir: Statistični urad RS

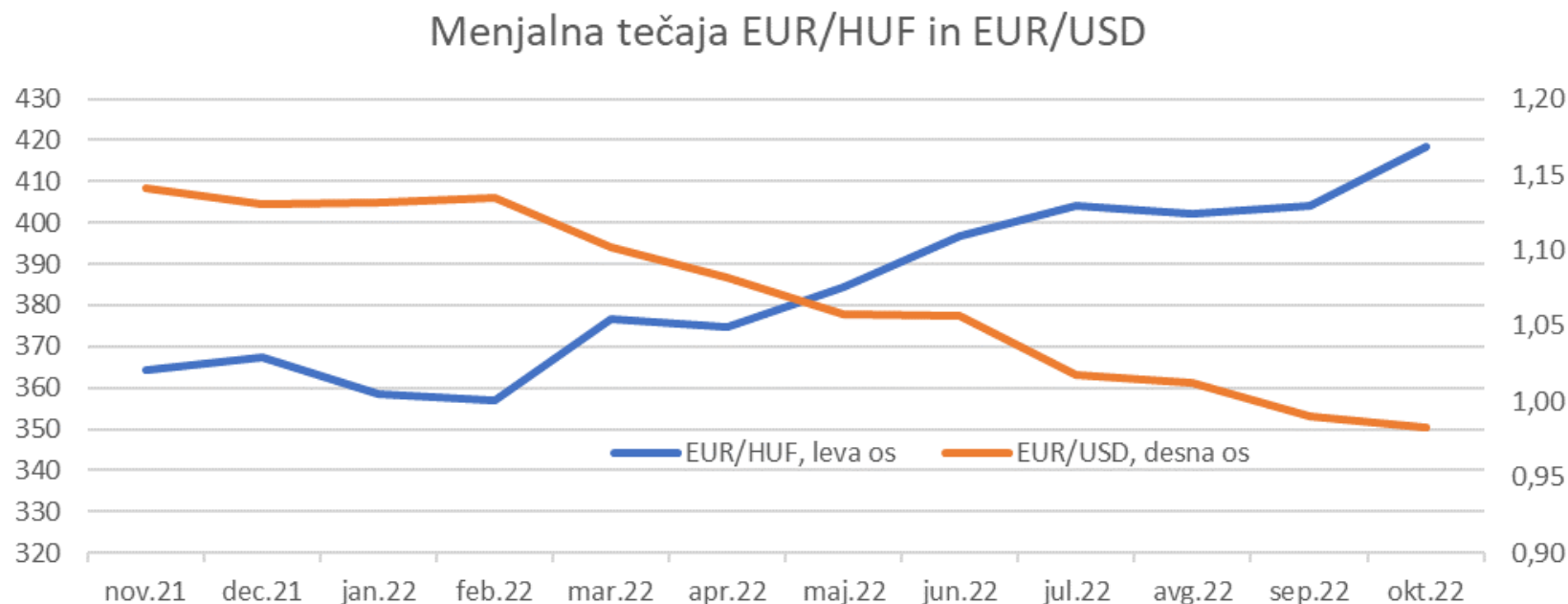
Kazalnik zaupanja v turističnih oddelkih v zadnjih dveh mesecih z večjim padcem

Vpliv valutnih razmerij na turistične tokove

- Močnejši dolar vpliva na večji prihod turistov iz „dolarskih“ trgov
- Šibkejši forint napram evru ugodnejši za madžarski turistični trg (termalni turizem)

Vir: Eurostat

Slovenski turizem v 2023 – osrednji scenarij

- Realno podobna potrošnja (nominalno pozitivna rast zaradi cen)
  - Min.: -5 %, Max.: +2,5 %
- Naklonjenost k opredelitvi novega, namenskega turističnega vavčerja nizka, k spodbujanju/ohranjanju domače potrošnje pa visoka (cenovne kapice, izredni dodatki)
- Učinek povečanega števila prireditev (koncerti, družabni dogodki) prisoten še vsaj do 1. četrtertletja 2023 (vpliv pandemije)
- Geopolitično tveganje v regiji lahko okrni mobilnost tujih turistov